

OBSAH

Predhovor	5
Úvod	7
Všeobecná psychopatológia	11
1 Konceptné problémy psychopatológie	13
1.1 Predmet psychopatológie a definície choroby	13
1.2 Konceptné základy a niektoré filozofické otázky psychopatológie	18
1.3 Spôsob triedenia psychopatologickej látky	21
1.3.1 Sústavné vzájomné nadväzovanie	21
1.3.2 Rozštiepenie (disociácia)	21
1.3.3 Rozpornosť	22
1.3.4 Spojitosť (kontinuita)	22
1.3.5 Pretvorenie (transformácia)	22
1.3.6 Osamostatnenie	23
1.4 Niektoré mechanizmy psychických a psychopatologických aktivít	24
1.5 Choroba, syndróm a symptóm v psychiatrii	24
1.6 Medicínsky model psychopatológie	26
1.7 Vzťah psychopatológie k psychológii	27
1.7.1 Vzťah symptómov k iným psychickým javom	28
1.7.2 Miesto psychopatológie v psychiatrickej diagnostike	29
2 Praktické otázky psychopatológie	31
2.1 Východiská pre techniku vyšetrenia	31
2.1.1 Hlavné zásady postupu pri vyšetrení	31
2.1.2 Praktický postup pri určení symptómu	32
2.1.3 Funkčný psychopatologický rozbor rozličných porúch	34
2.2 Psychodiagnostika	36
2.2.1 Metódy a základné prostriedky psychodiagnostiky	37
2.2.1.1 Niektoré metódy psychologického vyšetrenia	38
2.2.2 Rozdelenie psychodiagnostických metód	39
2.2.3 Psychologický nález	39
2.2.4 Testy najviac používané v praxi	40
2.2.4.1 Výkonové testy	40
2.2.4.1.1 Testy schopností	41
2.2.4.1.2 Testy jednotlivých psychických funkcií	44
2.2.4.2 Osobnostné testy	44
2.2.4.2.1 Osobnostné dotazníky	45
2.2.4.2.2 Projektívne techniky	47
2.2.4.3 Testy organického poškodenia CNS	49
2.2.4.3.1 Skriningové testy organicity	49
2.2.4.3.2 Neuropsychologické testové súbory	50

Špeciálna psychopatológia	53
3 Kognitívne procesy a ich psychopatológia	57
3.1 Vnímanie	57
3.1.1 Psychologické charakteristiky vnímania	57
3.1.2 Psychopatológia vnímania	58
3.1.2.1 Gnostické poruchy	59
3.1.2.2 Ilúzie	59
3.1.2.3 Halucinácie	60
3.1.2.4 Pseudohalucinácie	62
3.1.2.5 Psychosenzorické poruchy	62
3.1.2.6 Poruchy vnímania priestoru a času	63
3.1.2.7 Poruchy chápania a apercepce	63
3.1.2.8 Niektoré atypické poruchy vnímania	63
3.2 Pamäť	66
3.2.1 Psychologické charakteristiky pamäti	66
3.2.2 Psychopatológia pamäti	67
3.2.2.1 Hypomnézie a hypermnézie	67
3.2.2.2 Amnézie	68
3.2.2.3 Dysmnézie	68
3.2.2.3.1 Paramnézie	69
3.2.2.3.2 Alomnézie	69
3.2.2.3.3 Konfabulácie	69
3.2.2.3.4 Halucinácie pamäti	70
3.2.2.3.5 Pseudologia phantastica	70
3.2.3 Psychopatologické javy pamäti vo vzťahu k iným psychopatologickým javom	70
3.3 Myslenie	71
3.3.1 Psychologické charakteristiky myslenia	71
3.3.2 Psychopatológia myslenia	72
3.3.2.1 Poruchy dynamiky myslenia	72
3.3.2.2 Poruchy asociácií	72
3.3.2.3 Obsedantné poruchy	74
3.3.2.4 Poruchy pojmov	75
3.3.2.4.1 Poruchy pojmotvorby	75
3.3.2.4.2 Odbúranie a deformácia hotových pojmov	75
3.3.2.5 Obsahové poruchy myslenia	77
3.3.2.5.1 Ovládavá predstava	77
3.3.2.5.2 Autisticko-dereistické myslenie	77
3.3.2.5.3 Bludy	78
4 Konatívne a motivačné procesy a ich psychopatológia	83
4.1 Emotivita	83
4.1.1 Psychologické charakteristiky emotivity	83
4.1.1.1 Nižšie city	86
4.1.1.2 Vyššie city	86
4.1.1.2.1 City sebahodnotenia	87
4.1.1.2.2 City voči okoliu (svetu)	87
4.1.1.2.2.1 Sociálne city	87
4.1.1.2.2.2 Etické city	87
4.1.1.2.2.3 Estetické city	87
4.1.1.2.2.4 Intelektuálne city	87
4.1.1.3 Telesné prejavy emócií	87
4.1.2 Psychopatológia emotivity	88
4.1.2.1 Globálne poruchy emotivity	89
4.1.2.1.1 Emotívna odkloniteľnosť	89
4.1.2.1.2 Emotívna ambivalencia	89

4.1.2.1.3	Nestálosť emotívnej reaktivity	89
4.1.2.1.4	Emotívna inertnosť	89
4.1.2.1.5	Hyperemotivita	90
4.1.2.1.6	Porucha emotívnej dráždivosti	90
4.1.2.2	Patológia afektov	91
4.1.2.2.1	Nezvládnuteľný afekt	91
4.1.2.2.2	Patický afekt	91
4.1.2.2.3	Nevypočítateľný afekt	92
4.1.2.2.4	Afektívny útlm	92
4.1.2.3	Patológia nálad	92
4.1.2.3.1	Expanzívna nálada	93
4.1.2.3.2	Eufória	93
4.1.2.3.3	Depresívna nálada	93
4.1.2.4	Kvalitatívne úchylné nálady	95
4.1.2.4.1	Paradoxná nálada	95
4.1.2.4.2	Apatická nálada	95
4.1.2.4.3	Bludná nálada	95
4.1.2.4.4	Patická vášeň	95
4.1.2.5	Poruchy vyšších citov	96
4.1.2.5.1	Sociálne city	96
4.1.2.5.2	Etické city	96
4.1.2.5.2.1	Emotívna degradácia	96
4.1.2.5.2.2	Emotívna deprivácia	96
4.1.2.5.3	Estetické city	97
4.1.2.5.4	Intelektové city	98
4.1.2.6	Poruchy obsahu emócií	98
4.1.2.6.1	Averzie	98
4.1.2.6.2	Strach	98
4.1.2.6.3	Fóbie	99
4.2	Poruchy pudov a inštinktov	100
4.2.1	Psychologické charakteristiky pudov a inštinktov	100
4.2.2	Psychopatológia pudov	101
4.2.2.1	Pud výživy a dýchania	101
4.2.2.2	Pud sebazáchovy a sebauplatnenia	102
4.2.2.3	Pud obrany	102
4.2.2.4	Sociálny pud	103
4.2.2.5	Sexuálny pud	103
4.2.2.5.1	Kvantitatívne zmeny sexuálneho pudu	104
4.2.2.5.1.1	Organické zmeny	104
4.2.2.5.1.2	Zvýšenie sexuálneho pudu	105
4.2.2.5.1.3	Zníženie sexuálneho pudu	106
4.2.2.5.2	Kvalitatívne zmeny sexuálneho pudu	106
4.2.2.5.2.1	Úchylný spôsob ukojenia	106
4.2.2.5.2.2	Abnormity pohlavnej funkcie s úchylným objektom	108
4.3	Poruchy vôle a konania	111
4.3.1	Psychologické charakteristiky vôľového konania	111
4.3.1.1	Poňatie vôľového konania	111
4.3.1.2	Determinanty vôľového konania	112
4.3.1.3	Vôľový proces	113
4.3.1.3.1	Motív	113
4.3.1.3.2	Chcenie	113
4.3.1.3.3	Túžba	113
4.3.1.3.4	Želanie	114
4.3.1.3.5	Rozhodovanie	114
4.3.1.3.6	Realizácia	114

4.3.1.3.7 Zábrany	115
4.3.1.4 Ďalšie javy vôľového konania	115
4.3.2 Psychopatológia vôle a konania	116
4.3.2.1 Poruchy vôle	116
4.3.2.1.1 Abúlia	116
4.3.2.1.2 Hypobúlia	116
4.3.2.1.3 Hyperbúlia	117
4.3.2.2 Poruchy jednotlivých zložiek vôľového konania	117
4.3.2.2.1 Poruchy motívov	117
4.3.2.2.2 Poruchy chcenia	117
4.3.2.2.3 Poruchy realizačnej sily	118
4.3.2.2.4 Rudimentárne poruchy konania	118
4.3.2.3 Poruchy priebehu konania a jeho determinanty	119
4.3.2.3.1 Impulzívne reakcie	119
4.3.2.3.2 Vtieravé konanie	120
4.3.2.4 Globálne poruchy konania	121
4.3.2.4.1 Patické návyky a zvyky	121
4.3.2.4.1.1 Abúzus	121
4.3.2.4.1.2 Tik	121
4.3.2.4.2 Patické konanie	121
4.3.2.4.2.1 Hypoaktivita (hypoagilnosť)	122
4.3.2.4.2.2 Hyperaktivita (hyperagilnosť)	122
4.3.2.4.2.3 Agitovanosť	122
4.3.2.4.2.4 Raptus	122
4.3.2.4.2.5 Stupor	122
4.3.2.4.2.6 Zarazené konanie	123
4.3.2.4.2.7 Negativizmus	123
4.3.3 Poruchy psychomotoriky	123
4.3.3.1 Psychokinetické poruchy	124
4.3.3.1.1 Akinéza	124
4.3.3.1.2 Hypokinéza	124
4.3.3.1.3 Hyperkinéza	124
4.3.3.2 Automatizmy	124
4.3.3.2.1 Echomatizmy	125
4.3.3.2.2 Povelový automatizmus	125
4.3.3.2.3 Stereotypie	125
4.3.3.3 Katatonické poruchy konania	125
4.3.3.3.1 Neproduktívne (akinetické) katatonické poruchy	125
4.3.3.3.2 Produktívne (hyperkinetické) katatonické poruchy	126
5 Syntetizujúce procesy a ich psychopatológia	127
5.1 Pozornosť	127
5.1.1 Psychologické charakteristiky pozornosti	127
5.1.1.1 Druhy pozornosti	127
5.1.1.2 Vlastnosti pozornosti	127
5.1.1.2.1 Kapacita	127
5.1.1.2.2 Tenacita	128
5.1.1.2.3 Koncentrácia	128
5.1.1.2.4 Vigilita	128
5.1.1.2.5 Iritabilita	128
5.1.1.2.6 Selektivita	128
5.1.1.2.7 Distribúcia	129
5.1.1.2.8 Oscilácia	129
5.1.1.2.9 Stabilita	129
5.1.2 Psychopatológia pozornosti	129
5.1.2.1 Zmeny pozornosti	129

5.1.2.1.1 Roztržitosť	129
5.1.2.1.2 Rozptýlenosť pozornosti	130
5.1.2.1.3 Paraprosexia	130
5.1.2.2 Patologické zmeny pozornosti	130
5.1.2.2.1 Hyperprosexia	130
5.1.2.2.2 Hypoprosexia	130
5.2 Vedomie	130
5.2.1 Psychologické charakteristiky vedomia	130
5.2.1.1 Funkčné zložky vedomia	131
5.2.1.1.1 Vigilancia vedomia	132
5.2.1.1.2 Lucidita vedomia	132
5.2.1.1.3 Kontinuita vedomia	132
5.2.1.1.4 Reflexivita vedomia	132
5.2.1.1.5 Idiognózia	132
5.2.2 Nevedomie	133
5.2.2.1 Fakty, ktoré umožňujú uznať nevedomie ako realitu	135
5.2.3 Spánok	137
5.2.3.1 Poruchy spánku	139
5.2.3.1.1 Klinické formy nespavosti	139
5.2.3.1.1.1 Reaktívna insomnia	139
5.2.3.1.1.2 Neurotická insomnia	139
5.2.3.1.1.3 Psychotická insomnia	139
5.2.3.1.1.4 Nespavosť pri organických prouchách CNS	139
5.2.3.1.1.5 Habitálna insomnia	140
5.2.3.1.2 Čiastočné poruchy spánku	140
5.2.3.1.2.1 Diskoimezia	140
5.2.3.1.2.2 Disnystaxia	140
5.2.3.1.2.3 Disfylaxia	140
5.2.3.1.2.4 Agrypnia	140
5.2.3.1.3 Poruchy spánkového rytmu	140
5.2.3.1.3.1 Hypersomnia diurna	140
5.2.3.1.3.2 Inverzný typ spánku	140
5.2.3.1.4 Záchvatovité stavy spavosti	141
5.2.3.1.4.1 Narkolepsia (Gelineau)	141
5.2.3.1.4.2 Kataplexia (Henneberg)	141
5.2.3.1.5 Čiastočná porucha zobúdzania	141
5.2.3.2 Sen	141
5.2.3.2.1 Poruchy snov	142
5.2.3.2.2 Živé sny	143
5.2.3.2.3 Mora	143
5.2.3.2.4 Aviačné sny	143
5.2.4 Hypnóza	143
5.2.4.1 Metódy vyšetrenia	144
5.2.4.1.1 Podmienky na hypnózu	144
5.2.4.2 Príprava pacienta na hypnózu	144
5.2.4.2.1 Kontraindikácie hypnózy	144
5.2.4.2.2 Technika zavedenia hypnózy	145
5.2.4.2.3 Štádiá hypnózy	145
5.2.5 Psychopatológia vedomia	146
5.2.5.1 Kvantitatívne poruchy vedomia	146
5.2.5.1.1 Somnolencia	146
5.2.5.1.2 Sopor	146
5.2.5.1.3 Kóma	146
5.2.5.2 Kvalitatívne poruchy vedomia	147
5.2.5.3 Klinické formy kvalitatívnych porúch vedomia	148

5.2.5.3.1	Zastreté vedomie	148
5.2.5.3.2	Zmätenosť	148
5.2.5.3.2.1	Simplexná forma zmätenosti	148
5.2.5.3.2.2	Vlastná zmätenosť (amentiformná porucha)	149
5.2.5.3.2.3	Delírium	149
5.2.5.3.3	Obnubilácia	150
5.2.5.3.3.1	Afektívno-delirantná forma	151
5.2.5.3.3.2	Vigilambulantná forma	151
5.2.5.3.3.3	Somnambulická forma	151
5.2.5.3.3.4	Zmätená forma	151
5.2.5.3.3.5	Automatická forma	151
5.2.5.3.3.6	Oneroid	152
5.2.5.3.4	Modelové psychózy	152
5.2.5.3.5	Depersonalizácia	152
5.2.5.3.5.1	Alopsychická depersonalizácia (derealizácia)	152
5.2.5.3.5.2	Somatopsychická depersonalizácia	152
5.2.5.3.5.3	Autopsychická depersonalizácia	153
5.2.5.3.5.4	Apersonalizácia	153
6	Osobnosť a jej psychopatológia	154
6.1	Psychologické charakteristiky osobnosti	154
6.1.1	Inventár a štruktúra osobnosti	155
6.1.1.1	Psychické vlastnosti	155
6.1.1.1.1	Jednotlivé psychické vlastnosti	156
6.1.1.1.1.1	Záujmy	156
6.1.1.1.1.2	Schopnosti	156
6.1.1.1.1.3	Inteligencia	156
6.1.1.1.1.4	Fantázia	158
6.1.1.1.1.5	Charakter	158
6.1.1.1.1.6	Temperament	159
6.1.1.2	Psychické črty	160
6.1.1.2.1	Celistvosť osobnosti	160
6.1.1.2.2	Kohézia	160
6.1.1.2.3	Pregnantnosť	161
6.1.1.2.4	Diferencovanosť	161
6.1.1.3	Formát	161
6.1.2	Mechanizmy psychických a psychopatologických aktivít osobnosti	161
6.1.2.1	Globálne psychické mechanizmy	162
6.1.2.1.1	Katarzia	162
6.1.2.1.2	Zákon kondenzácie a difúzie	162
6.1.2.1.3	Projekcia a introjekcia	162
6.1.2.1.4	Osamostatnenie	163
6.1.2.2	Mechanizmy osobnosti	163
6.1.2.2.1	Mechanizmus identifikácie	163
6.1.2.2.2	Disociácia	163
6.1.2.2.3	Kompenzačné mechanizmy	164
6.1.2.2.3.1	Kompenzácia	164
6.1.2.2.3.2	Hyperkompenzácia	164
6.1.2.2.3.3	Mechanizmy úniku	164
6.1.2.2.3.4	Konverzia	164
6.2	Psychopatológia osobnosti	165
6.2.1	Poruchy vlastností osobnosti	165
6.2.1.1	Záujmy	165
6.2.1.2	Schopnosti	166
6.2.1.2.1	Vrodené poruchy	166
6.2.1.2.1.1	Mentálna subnorma (IQ 70–89)	167

6.2.1.2.1.2 Oligofrénia	167
6.2.1.2.2 Získané poruchy	169
6.2.1.2.2.1 Demencia	169
6.2.1.2.2.2 Deteriorácia inteligencie	169
6.2.1.2.2.3 Organický psychosyndróm (E. Bleuler)	169
6.2.1.2.2.4 Lokálny psychosyndróm (M. Bleuler)	169
6.2.1.2.2.5 Endokrinný psychosyndróm	170
6.2.1.2.2.6 Farmakogénny psychosyndróm	170
6.2.1.3 Charakter	170
6.2.2 Poruchy črt osobnosti	171
6.2.2.1 Celistvosť	171
6.2.2.2 Kohézia	171
6.2.2.3 Odštiepenie	171
6.2.2.4 Rozštiepenie	171
6.2.2.5 Pregnantnosť	172
6.2.2.6 Diferencovanosť	172
6.2.3 Globálne poruchy osobnosti	172
6.2.4 Špeciálne poruchy osobnosti	172
6.2.4.1 Poruchy sebavedomia	173
6.2.4.2 Apersonalizácia osobnosti	173
6.2.4.3 Transformácia osobnosti	173
6.2.5 Psychiatrické syndrómy a osobnosť	173
6.2.5.1 Astenické syndrómy	174
6.2.5.2 Syndrómy nálad	174
6.2.5.3 Paranoidné syndrómy	175
6.2.5.4 Syndrómy organických lézií mozgu	175
6.2.5.5 Mnestický syndróm	175
6.2.5.6 Katatonické syndrómy	176
6.2.5.7 Presuicidálny (predsamovražedný) syndróm	176
6.2.5.8 Syndróm somatizácie	176
6.2.5.9 Hysterický syndróm	177
6.3 Osobnosť, psychopatológia a rodinná terapia	178
Doslov	181
Literatúra	182
Zoznam obrázkov	184
Zoznam tabuliek	184
Anglické resumé	185
Ruské resumé	187
Register	189
Obsah	205